

40. 10. Sınıf tarih ders kitabı hakkında tarih öğretmenlerinin görüşleri

Mustafa ÖZGÜR¹

Sezai ÖZTAŞ²

APA: Özgür, M. & Öztaş, S. (2023). 10. Sınıf tarih ders kitabı hakkında tarih öğretmenlerinin görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 646-669. DOI: 10.29000/rumelide.1285936

Öz

Ders kitapları gerek öğretmenler gerekse öğrenciler tarafından en çok kullanılan ders araç-gereçleridir. Öğretim programın takibini sağlaması ve ders işlenişinde dağınıklığı engellemesi, öğrenci ve öğretmenlerin işlerini kolaylaştırmaktadır. Kitaplarda yer alan hazırlık soruları konunun anlaşılmasına katkıda bulunurken, değerlendirme soruları da konunun pekişmesini sağlamaktadır. Ders kitabı öğretimi programını yansıtmaktadır. Bütün bu özellikleriyle ders kitapları vazgeçilmez materyallerin başında gelmektedir. Yeni hazırlanan 10. Sınıf Tarih Ders Kitabı ve Programı 2017-2018 eğitim öğretim yılında kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışmanın amacı 2018 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan öğretim programı ile hazırlanan yeni 10. sınıf tarih ders kitabının fiziksel tasarım, eğitsel tasarım, görsel materyal kullanımı ve ölçme ve değerlendirme boyutlarında tarih öğretmenleri tarafından nasıl değerlendirildiğini tespit etmektir. Çalışma evreni Türkiye'deki İlgili Yayınları 10. sınıf tarih ders kitabını kullanan tarih öğretmenleridir. Çalışmanın örneklemini ise Kırklareli ili tarih öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem seçimi yapılırken "küme örnekleme" tekniği tercih edilmiştir. Toplanan verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 20 programından yararlanılmıştır. Toplanan verilere ait tanımlayıcı istatistikler ayrıntılı olarak verilmiştir. Yapılan Bağımsız örneklem t-testi, Mann-Whitney U Testi, One-Way ANOVA ve Kruskal-Wallis H Testi sonucunda "Yaş", "Meslekteki Çalışma Yılı", "Mezun Olduğu Bölüm" değişkenlerine göre öğretmenlerin "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" konusuna ilişkin tutum düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği araştırılmış, anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar kelimeler: Ders kitabı, Tarih öğretmeni, Tarih dersi, 10. sınıf, Değerlendirme

History teachers' opinion about the 10th grade history textbook

Abstract

Textbooks are the most used course materials by both teachers and students. It facilitates the work of students and teachers by following the curriculum and preventing clutter in the lesson. While the preparatory questions in the books contribute to the understanding of the subject, the evaluation questions also reinforce the subject. The textbook reflects the teaching program. With all these features, textbooks are one of the indispensable materials. The newly prepared 10th Grade History Textbook and Program started to be used in the 2017-2018 academic year. The aim of this study is to determine how the new 10th grade history textbook, which was prepared with the curriculum change

¹ Öğretmen, MEB, Ramazan Yaman Fen Lisesi (Kırklareli, Türkiye), mstfozgr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-5181-8019 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 26.01.2023 kabul tarihi: 20.04.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1285936]

² Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, (Tekirdağ, Türkiye), sezaioztas@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1742-4200

made by the Ministry of National Education in 2018, is evaluated by history teachers in terms of physical, educational design, use of visual materials and assessment and evaluation. The universe of the study is history teachers who use the 10th grade history textbook of Ilgı Publications in Turkey. The sample of the study consists of the history teachers of Kırklareli. While choosing the sample the "cluster sampling" technique was preferred. In order to analyze the collected data, IBM SPSS Statistics 20 program was used. Descriptive statistics of the collected data are given in detail. As a result of the Independent sample t-test, Mann-Whitney U-Test, One-Way ANOVA and Kruskal-Wallis H-Test, according to the variables of "Age", "Year of working", "Graduate Department", the teachers' effect on the subject of "Evaluation of High School History Textbooks" It was investigated whether there was a statistically significant difference between the levels of attitude towards the subject, and no significant difference was found.

Keywords: Textbook, History Teacher, History Lesson, Grade 10, Evaluation

Giriş

Eğitim araç gereçleri bir dersin öğretilmesinde temel unsurlardan birisidir ve bir dersin anlaşılır olmasında son derece etkilidir. Renkli ve zevkli bir ders tasarımı için de en önemli materyallerden biri gerek öğrenci için gerekse öğretmen için ders kitabıdır. İyi tasarlanmış bir öğretim aracının öğretim sürecini zenginleştireceği muhakkaktır. Çeşitli duylara hitap edecek biçimde hazırlanmış ders kitapları da öğrenmeyi zenginleştirecektir. Ders kitapları profesyonellerce hazırlanmış, sistematik bölümlerden oluşan teknik bir eser olarak nitelendirilebilir (Cemaloğlu, 2003: 2).

Yüzlerce hatta binlerce yıl hakkında bilgi veren, anlaşılması zor kurumları ve oluşlarını ancak hayal edebileceği olayların öğrenilmesine aracılık eden ders kitaplarının hazırlanmasında temel özne olan öğrenci ile temel kullanıcı olan öğretmenin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır (Şahin ve Köksal, 2003: 54).

Eğitim süreci içinde öğretmen, eğitim mekânı ve ders kitabının yetersiz olması halinde sıkıntılar misliyle artar. Bu problemlerden kurtulabilmek için öğretmen, okul ve ders kitaplarının niteliklerini arttırmak gerekir. Ders kitapları, öğrenci ve ders programı arasında bağlantı kuran, öğrenmeleri gerekenlerle ilgili ön bilgiyi veren, toplumsal kültürü aktaran, sorgulamaya ve araştırmaya heveslendiren en ideal öğretim ve öğrenme imkânını sağlayan araçlardan birisidir (Kılıç, 2005: 39). Diğer yandan ders kitapları öğrencilerin en kolay ulaşabildikleri ders araçlarıdır. Ülkemizde ekonomik ve sosyal açıdan derin uçurumların bulunduğu sosyal sınıflara mensup öğrencilerin birlikte rekabet ettiğini düşündüğümüzde, niteliği yüksek ders kitapları, fırsat eşitliği sağlama açısından da çok önemlidir (Berat ve Candan: 517).

Bu bağlamda ders kitaplarından aşağıda yer alan özellikleri karşılması beklenmektedir:

- *“Öğrencinin derse ilgisini arttırması,*
- *Konuların amaçlarını açıkça ortaya koyması,*
- *Öğrencinin ilgisini dersin önemli bölümlerine yöneltmesi,*
- *Dersin önemli bilgilerini sunması,*
- *Bilginin depolanması için yarar sağlaması,*

- *Yeterince örnek ve uygulamaya yer vermesi,*
- *Öğrenciyi bilgi ve becerilerinin geliştirmek için özendirme,*
- *Öğrenciyi problemi anlamayı ve çözmeyi öğretmesi,*
- *Öğrencinin kendini değerlendirmesi için seçenekler sunması,*
- *Öğrenciyi; benlik, iç kontrol, çalışma vb. yönlerden gelişmeye özendirme”*

(Tertemiz, Ercan ve Kuyubaşı, 2004: 34).

Ders kitapları bilgiyi derleyip toparlaması, öğrenciyi gerek bilişsel gerek se sosyal yönden geliştirmesi, sözel kültürden kurtarıp yazılı kültürle temas kurmasını dağlaması açısından önemlidir. Yerel dillerin konuşulduğu ülkelerde ulusal dile geçişi kolaylaştırır aynı zamanda bilinmeyen yabancı ülkelerin kültürleri hakkında bilgi vermektedir (Cemaloğlu, 2003: 3)

Pingel'in (2003: 1) Altbach'dan aktardığına göre “Ders kitapları en önemli eğitim girdilerinden biridir: metinler bir ulusal kültüre ilişkin temel fikirleri yansıtır ve çoğu kez kültürel mücadelenin ve anlaşmazlığın alevlenme noktasını oluşturur.” Dolayısıyla ders kitapları aynı zamanda devleti oluşturan kimlikleri de yansıtmaktadır.

Nasıl bir ders kitabı olması gerektiği konusunda tartışma sadece ülkemize de ait değildir. Uluslararası işbirliğini arttırmak, çatışma ve nefret kültürünü ortadan kaldırmak amacıyla UNESCO da ders kitaplarının ele alınması gerektiğini düşünerek bir dizi çalışmada bulunmuştur. Dayanak olarak “Uluslararası Anlayış, İşbirliği ve Barış İçin Eğitim ile İnsan Haklarına ve Temel Özgürlüklere İlişkin Eğitim Konusunda Tavsiye Kararı” esas alınmıştır (Pingel, 2003). UNESCO tavsiye kararında VIII Kısım, 38. Madde a. Bendinde “Uygun ve yapıcı kullanım, ders kitaplarından televizyona kadar bütün araç-gereç türleri ve mevcut yardımlardan ve yeni eğitimsel teknolojiden yapılmalıdır” denilmektedir (UNESCO, 2021).

Ortaöğretim ders programları 2017 yılında yapılan bir çalışmayla yenilenmiştir. Tarih ders programı da 2017 yılında yenilenerek Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 19/01/2018 tarihli 36 karar numarasıyla uygulanmasına karar verilmiştir. 2018 yılında uygulanmaya başlanan Tarih Öğretim Programı değerler ve yetkinlikler temelinde tasarlanmıştır. Değerin tanımı programda “Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır.” (MEB, 2018: 5) şeklinde tanımlanmıştır. Yetkinlik ise “...bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir.” (MEB, 2018:5) olarak ifade edilmektedir.

Kök değerler olarak belirlenmiş olan adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik, konuların içine gömülmüş olarak, zaman zaman okuma parçalarıyla verilmektedir. Bu şekilde değerler eğitimi de derslerin içine yedirilmiş olarak işlenmektedir. Yetkinlikler ise Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından 2015 yılında hazırlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi doğrultusunda tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı 2018 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan öğretim programı değişikliği ile hazırlanan yeni 10. sınıf tarih ders kitabının fiziksel tasarım, eğitsel tasarım, görsel materyal kullanımı ve ölçme ve değerlendirme boyutlarında tarih öğretmenleri tarafından nasıl

değerlendirildiğini tespit etmektir. Yeni öğretim programına göre hazırlanmış ders kitapları ile ilgili yapılmış araştırma sayısı azdır. Araştırma nispeten bu boşluğun doldurulmasına hizmet edecektir.

1. Yöntem

1.1. Araştırma modeli ve verilerin toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmış olan anket, araştırmacı tarafından ilgili literatür taranarak oluşturulmuştur. Anketin ilk bölümü öğretmenlerin “Yaş”, “Meslekteki Çalışma Yılı”, “Mezun Olduğu Üniversite”, “Mezun Olduğu Fakülte” ve “Mezun Olduğu Bölüm” bilgileri hakkındaki sorulardan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise geçerlik ve güvenilirliği Akbaba (2013) tarafından sağlanmış olan “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu” yer almaktadır. Bu “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu (LTDKDF)” her biri “1=Kesinlikle Katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Karasızım”, “4=Katılıyorum” ve “5=Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde cevaplanabilecek 51 sorudan oluşmakta olup, her bir sorudan alınabilecek minimum puan 1 maksimum puan ise 5’tir. LTDKDF’nin tamamından (her bir alt boyutu için de geçerli olmak üzere) alınacak puan olarak tüm soruların ortalaması alınmıştır. Bu durumda da alınabilecek minimum LTDKDF puanı 1, maksimum LTDKDF puanı ise 5 olmaktadır. LTDKDF den alınacak yüksek puanlar olumlu tutumu düşük puanlar ise olumsuz tutumu göstermektedir.

1.2. Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evreni 10. sınıf İlke Yayınları tarih kitabını kullanan tüm tarih öğretmenleridir. Araştırmanın örnekleme 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Kırklareli il sınırları içinde çalışan bütün tarih öğretmenleridir. Araştırma örnekleme oluşturulurken kümelere göre örnekleme tekniği kullanılmıştır (Bayram, 2017:24).

1.3. Verilerin analizi

Toplanan verilerin analizi için IBM SPSS Statistics 20 programından yararlanılmıştır. Bulgular kısmında sunulan veri analizi sonuçlarının ayrıntıları şu şekildedir:

1) Frekans Analizi: Katılımcıların; "Yaş", "Meslekteki Çalışma Yılı", "Mezun olduğu Fakülte" ve "Mezun olduğu Bölüm" bilgilerine ait frekans (n) ve oran (%) bilgileri tablolar halinde verilmiştir.

2) Güvenirlik Analizi: Araştırmada kullanılan "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu (LTDKDF)" ölçme aracına ve alt boyutlarına ait güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alfa) tablolar halinde verilmiştir.

3) Tanımlayıcı İstatistikler: Araştırmada kullanılan "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu (LTDKDF)"nda yer alan maddelerin tanımlayıcı istatistikleri (ortalama ve standart sapma) tablolar halinde verilmiştir.

4) Hipotez Testleri: Öğretmenlerin “Yaş”, “Meslekteki Çalışma Yılı”, “Mezun Olduğu Bölüm” değişkenlerine göre LTDKDF puanlarının istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Bunun için iki gruba ait puan ortalaması farklılıklarının tespitinde bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla gruba ait puan ortalamalarının farklılıklarının tespitinde ise One-Way ANOVA kullanılmıştır. Bu parametrik testlerin gerektirdiği varsayımların sağlanmadığı durumda ise bu testlerin

parametrik olmayan muadilleri kullanılmıştır. Bunun için normallik varsayımın sağlanmadığı durumlarda iki gruba ait rank ortalamaların kıyaslanabilmesi için Mann-Whitney Testi; ikiden fazla gruba ait rank ortalamalarının kıyaslanabilmesi için ise Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. Normalliğin incelenmesinde ise Kolmogorov-Smirnov veya Shapiro-Wilk testinden faydalanılmıştır (Büyüköztürk, 2002; Güriş ve Astar, 2015; Bayram, 2017). Tüm hipotez testlerinin sonuçlarının yorumlanmasında %5 anlam düzeyi esas alınmıştır.

1.4. Araştırmanın etik izinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Kırklareli İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 11.04.2019 Tarihli ve 81588373-605.99 E.7331966 sayılı belge alınmıştır.

2. Bulgular

2.1. Frekans analizi

Tablo 2: Katılımcıların yaşlarına ait dağılım

Yaş	Frekans (n)	Oran (%)
20-35arası	8	14,3
36-50 arası	39	69,6
51-65 arası	9	16,1
TOPLAM	56	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin yaş dağılımları yukarıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 1). Buna göre öğretmenlerin %14,3'ü "20-35 arası", %69,6'sı "36-50 arası" ve %16,1'i "51-65 arası" yaştadır.

Tablo 3: Katılımcıların meslekteki çalışma yıllarına ait dağılım

Meslekteki çalışma yılı	Frekans (n)	Oran (%)
1-10 yıl arası	10	17,9
11-20 yıl arası	17	30,4
21-30 yıl arası	23	41,1
31 veya üstü	6	10,7
TOPLAM	56	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin meslekteki çalışma yıllarına ait dağılımları yukarıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 2). Buna göre öğretmenlerin %17,9'u "1-10 arası", %30,4'ü "11-20 arası", %41,1'i "21-30 arası" ve %10,7'si "31 veya üstü" yıldır mesleklerinde çalışmaktadırlar.

Tablo 4: Katılımcıların mezun oldukları fakültelere ait dağılım

Mezun olunan fakülte	Frekans (n)	Oran (%)
Fen Edebiyat Fakültesi	37	66,1
Eğitim Fakültesi	15	26,8
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi	3	5,4
Açıköğretim Fakültesi	1	1,8

TOPLAM	46	100,0
---------------	-----------	--------------

Ankete katılan öğretmenlerin mezun oldukları fakültelele göre dağılımları yukarıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 3). Buna göre öğretmenlerin %66,1'i "Fen Edebiyat Fakültesi", %26,8'i "Eğitim Fakültesi", %5,4'ü "Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi" ve %1,8'i "Açıköğretim Fakültesi'nden mezun olmuştur.

Tablo 5: Katılımcıların mezun oldukları bölümlere ait dağılım

Mezun olunan bölüm	Frekans (n)	Oran (%)
Tarih	41	73,2
Tarih Öğretmenliği	15	26,8
TOPLAM	46	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin meslekteki çalışma yıllarına ait dağılımları yukarıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 4). Buna göre öğretmenlerin %73,2'si "Tarih" ve %26,8'i "Tarih Öğretmenliği" bölümünden mezun olmuşlardır.

2.2. Güvenirlilik

Tablo 6: "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu (LTDKDF)" boyutlarına ait güvenirlilik ve ortalama değerleri

Alt boyut	Madde sayısı	Ortalama*	Cronbach Alfa (α)
B1: Fiziksel Tasarım	5 Madde	3,29 ± 1,40	1,000
B2: Eğitsel Tasarım	27 Madde	3,04 ± 0,86	0,974
B3: Görsel Materyal Kullanımı	8 Madde	3,20 ± 0,99	0,937
B4: Dil, Anlatım ve İmlâ	5 Madde	3,74 ± 0,64	0,749
B5: Ölçme ve Değerlendirme	6 Madde	3,53 ± 0,81	0,896
Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu (LTDKDF)	51 Madde	3,21 ± 0,83	0,982

LTDKDF aracı (her bir boyutu dâhil olmak üzere) güvenilir bulunmuştur ($\alpha > 0,70$). LTDKDF puan ortalaması ise 3,21 ± 0,83 olarak hesaplanmıştır (Tablo 5). LTDKDF alt boyutlarına ait ortalama değerleri ise şöyle bulunmuştur:

- "Fiziksel Tasarım" alt boyutunun ortalaması 3,29 ± 1,40 olarak hesaplanmıştır.
- "Eğitsel Tasarım" alt boyutunun ortalaması 3,04 ± 0,86 olarak hesaplanmıştır.
- "Görsel Materyal Kullanımı" alt boyutunun ortalaması 3,20 ± 0,99 olarak hesaplanmıştır.
- "Dil, Anlatım ve İmlâ" alt boyutunun ortalaması 3,74 ± 0,64 olarak hesaplanmıştır.
- "Ölçme ve Değerlendirme" alt boyutunun ortalaması 3,53 ± 0,81 olarak hesaplanmıştır.

LTDKDF puanlarına bakıldığında öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarını ile ilgili genel olarak olumlu bir tutuma ($\bar{X} = 3,21$, $s=0,83$) sahip oldukları görülmüştür. Aynı zamanda LTDKDF'nin her bir alt boyutunun puanlarına bakıldığında da aynı durumun geçerli olduğu görülmüştür. Buna ek olarak öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitapları ile ilgili olarak en yüksek olumlu tutumu "Dil, Anlatım ve İmlâ" alt boyutunda gösterdikleri ($\bar{X} = 3,74$, $s=0,64$) de görülmüştür. Ayrıca; diğer boyutlara göre öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitapları ile ilgili olarak daha düşük düzeyde olumlu tutum sahibi oldukları boyutun da "Eğitsel Tasarım" alt boyutu ($\bar{X} = 3,04$, $s=0,86$) olduğu görülmüştür.

2.3. Tanımlayıcı istatistikler

Tablo 7: "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu" maddelerine ait tanımlayıcı istatistikler

Madde	Ortalama	Standart
	$\bar{X}$	Sapma (s)
1-Tarih ders kitabı kullanışlı ve sağlamdır.	3,29	1,398
2-Kitabın tasarımı ilgi çekicidir (sayfa düzeni, renkler, görseller, baskı kalitesi).	3,29	1,398
3-Kitabın genel görünümü okuma ve inceleme isteği uyandırmaktadır.	3,29	1,398
4-Yazı tipi, boyutu, sayfaya düşen satır sayısı, görsellerin sayfaya yerleştirilme düzeni uygundur.	3,29	1,398
5-Organizasyon şeması kitabın kullanımı hakkında öğrenciye yol göstermektedir.	3,29	1,398
6-Sözlük bölümü doğru ve yeterlidir.	3,11	1,155
7-Kitapta kullanılan yazılı ve görsel materyallerin dipnotları (aktarılan bilginin hangi kaynaktan alındığına dair açıklama) verilmiştir.	3,52	1,027
8-Kitabın yazımında kullanılan yazılı ve görsel kaynaklar kaynakçada gösterilmiştir.	3,89	0,824
9-Ders kitabı farklı yöntem, teknik ve etkinliklerin uygulanmasına olanak sağlar.	3,05	1,166
10-Ders kitabında kullanılan kaynakların sayı ve kalitesi yeterlidir.	3,21	1,074
11-Ders kitabında öğrenci seviyesine uygun araştırma, inceleme ve gözlemlere yer verilmiştir.	2,96	1,144
12-Konular siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik olayların birlikte verildiği bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmıştır.	2,98	1,258
13-Ders kitabı sosyal bilimlerin ortaya koyduğu yeni bilgileri, araştırma sonuçlarını ve farklı bilim insanlarının bakış açılarını yansıtmaktadır.	2,95	1,102
14- Ders kitabı millî kimlik ve vatandaşlık bilinci kazandırmaktadır.	3,11	1,139

15-Bilginin öğrenci tarafından yapılandırılmasına yönelik etkinliklere yer verilmiştir.	2,93	1,042
16- Bilginin inşa edilebilmesi için farklı materyallerin (karikatür, tablo, edebî ürünler vb.) çözümlenmesine yönelik uygulamalara yer verilmiştir.	3,02	1,12
17-Metinler ile görsel materyaller uyumludur.	3,57	0,988
18- Her ünitenin ve bölümün başında öğrenciyi motive edici, düşünmeye ve araştırmaya sevk edici unsurlara yer verilmiştir.	3,14	1,052
19- Kullanılan kavramlar öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal özelliklerine uygundur.	2,98	0,963
20- İçeriğin hazırlanışı ve sunumu farklı öğrenme biçimlerine ve stillerine hitap etmektedir (görsel, işitsel, kinestetik vb.).	2,96	1,206
21-Edebî ürünler kullanılarak içerik zenginleştirilmiştir.	3,41	1,092
22- Ders kitabı öğrencilerin birinci ve ikinci elden kaynakları kullanacağı etkinlikler sunarak tarihçilik becerilerini geliştirmektedir.	2,77	1,221
23- Konuların işlenişinde öğrencilerin gelişim basamaklarını dikkate almaktadır.	2,79	1,091
24- Ders kitabının üst düzey düşünme becerilerini (problem çözüme, eleştirel düşünme vb.) geliştirmeye katkısı vardır.	2,88	1,129
25- Ders kitabının küresel bir bilinç kazandırmaktadır.	2,8	1,135
26- Ders kitapları tarih biliminin diğer bilim dallarıyla ilişkilerini yansıtmaktadır.	3,13	1,063
27-Ders kitabı öğrencilerin kendi tarih anlayışlarını oluşturmalarına katkı sağlamaktadır.	2,84	1,108
28- Ders kitabındaki içeriğin kronolojik olarak sunulması konuların daha rahat kavranmasına katkı sağlamaktadır.	3,02	1,272
29-Tarihsel olayları o olayları yaşamış kişilerin aktarımlarıyla sunulmaktadır.	2,75	1,195
30- Ders kitabı öğrencilere karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırmaktadır.	2,61	1,039
31- Ders kitabı zaman ve kronolojiyi, süreklilik ve değişimi algılamaya katkı sağlamaktadır.	2,84	1,203
32-Ders kitabı öğrencinin geçmişe ilgisini uyandırmaktadır.	2,96	1,044
33- Görsel öğeler doğru, güncel ve öğretim için yararlı olabilecek nitelikte sunulmuştur.	3,09	1,18
34-Görsel öğeler, öğrencilerin bilişsel özelliklerine uygundur.	3,29	1,261

35- Görsel öğeler mesaj aktarımına katkıda bulunmaktadır.	3,36	1,167
36- Görsel öğelerin boyutları amaca hizmet edecek ölçülerdedir.	3,3	1,22
37- Görsel materyaller türlerine göre ayırt edilmiş ve numaralandırılmıştır.	3,3	1,127
38- Görsel materyaller başlık ve alt yazı vardır, bunlar görselle tutarlıdır.	3,61	1,039
39- Kavramlar arası ilişkileri göstermek amacıyla, kavram haritaları, kavram karikatürleri ve kavram ağları kullanılmıştır.	2,82	1,281
40- Yazılı belgelere ihtiyaç duymadan bilgiye ulaşmayı sağlayacak görsel materyaller kullanılmıştır.	2,84	1,233
41- Öğrencilerin yaşına ve kişisel özelliklerine uygun dil ve cümle yapısı kullanılmıştır.	3,98	0,134
42- Ders kitabı imlâ ve dil bilgisi kurallarına uygundur.	3,93	0,931
43- Yabancı sözcükler, Türkçe okunuşları ile birlikte verilmiştir.	3,66	1,014
44- Ders kitabındaki metinlerin cümle yapısı düzgün ve anlaşılırdır.	3,57	1,042
45- Ders kitabı öğrencilerin kelime haznelere katkı sağlamaktadır.	3,57	1,059
46- Ders kitabındaki sorular anlaşılırdır.	3,75	1,1
47- Değerlendirme soruları öğrencilerin bilgi birikimine uygundur.	3,57	0,988
48- Değerlendirme soruları öğrencileri düşünmeye, tartışmaya ve araştırmaya teşvik etmektedir.	3,38	1,001
49- Ders kitabında öğrencilerin kendisini ve arkadaşlarını değerlendirmesine imkân sağlayan tekniklere yer verilmiştir.	2,93	1,024
50-Değerlendirme soruları farklı türlerden oluşmaktadır (çoktan seçmeli, eşleştirme, boşluk doldurma, açık uçlu, doğru-yanlış, bulmaca vd.).	4,05	0,883
51- Ünite sonunda verilen değerlendirme soruları, ünite süresince yer alan kazanımları ölçecek yeterliliktedir.	3,5	0,991

“Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu” maddelerine ait tanımlayıcı istatistikler yukarıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 6).

LTDKDF puanları ile ilgili tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde öğretmenlerin, 10. sınıf Lise tarih ders kitaplarının "Değerlendirme sorularının farklı türlerden oluşması (çoktan seçmeli, eşleştirme, boşluk doldurma, açık uçlu, doğru-yanlış, bulmaca vd.)" konusunda yüksek düzeyde olumlu görüş ($\bar{X}$ =4,05, s =0,883) sahibi oldukları görülmüştür. Benzer şekilde öğretmenler, 10. sınıf Lise tarih ders kitaplarında " Öğrencilerin yaşına ve kişisel özelliklerine uygun dil ve cümle yapısı kullanıldığı" konusunda ($\bar{X}$ =3,98,

$s=0,134$) ve " Ders kitaplarının imlâ ve dil bilgisi kurallarına uygunluğu" konusunda ($\bar{X} =3,93$, $s=0,931$) olumlu görüş bildirmişlerdir.

LTDKDF puanları ile ilgili tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarının "Öğrencilere karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırmakta" olduğu konusunda olumlu görüşe ($\bar{X} =2,61$, $s=1,039$) sahip olmadıkları da görülmüştür. Buna benzer şekilde öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarında "Tarihsel olayların o olayları yaşamış kişilerin aktarımlarıyla sunulması" konusunda ($\bar{X} = 2,75$, $s=1,195$) ve " Ders kitabının öğrencilerin birinci ve ikinci elden kaynakları kullanacağı etkinlikler sunarak tarihçilik becerilerini geliştirmekte" olduğu konusunda ($\bar{X} = 2,77$, $s=1,221$) olumlu görüşe sahip olmadıkları da görülmüştür.

2.4. Hipotez testleri

Yaş, öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H_0 : Yaş gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur

H_1 : En az bir yaş grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 8: "Yaş" değişkenine göre LTDKDF puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	p
Yaş	20-35 arası	8	3,09	0,588	24,81	0,867	2	0,648
	36-50 arası	39	3,26	0,908	29,82			
	51-65 arası	9	3,172	0,579	26,06			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 7). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; yaşlarına göre öğretmenlerin LTDKDF puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($H(2)=0,867$, $p=0,648$). Buna göre; yaş, öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Yaşları, öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H_0 : Yaş gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : En az bir yaş grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 9: “Yaş” değişkenine göre LTKDF (fiziksel tasarım alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	P
Yaş	20-35 arası	8	2,750	1,165	21,69	2,211	2	0,331
	36-50 arası	39	3,410	1,482	30,36			
	51-65 arası	9	3,222	1,202	26,50			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 8). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; yaşlarına göre öğretmenlerin LTKDF (Fiziksel Tasarım alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($H(2)=2,211, p=0,331$). Buna göre; yaş, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Yaşları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H_0 : Yaş gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : En az bir yaş grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 10: “Yaş” değişkenine göre LTKDF (eğitsel tasarım alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart sapma	Rank ortalaması	Ki-Kare	sd	P
Yaş	20-35 arası	8	2,921	0,676	24,94	0,649	2	0,723
	36-50 arası	39	3,092	0,917	29,60			
	51-65 arası	9	2,942	0,781	26,89			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 9). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; yaşlarına göre öğretmenlerin LTKDF (Eğitsel Tasarım alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($H(2)=0,649, p=0,723$). Buna göre; yaş, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Yaşları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H₀: Yaş gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: En az bir yaş grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 11: “Yaş” değişkenine göre LTDKDF (görsel materyal kullanımı alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin varyans analizi sonucu

Yaş Kategorisi	n	Ortalama	Standart Sapma	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
20-35 arası	8	3,031	0,671	Gruplar Arası	0,602	2	0,301	0,299	0,743
36-50 arası	39	3,269	1,057						
51-65 arası	9	3,056	0,984	Grup İçi	53,387	53	1,007		
Toplam	56	3,201	0,9918	Toplam	53,990	55			

Yapılan Varyans analizi sonucunda “Yaş” değişkenine göre öğretmenlerin LTDKDF (Görsel Materyal Kullanımı alt boyutu) puan ortalamaları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F(2, 53)=0,299, p = 0,743$). Buna göre; yaş, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Yaşları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H₀: Yaş gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: En az bir yaş grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 12: “Yaş” değişkenine göre LTDKDF (dil, anlatım ve imlâ alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	P
Yaş	20-35 arası	8	3,875	0,212	30,31	0,128	2	0,938
	36-50 arası	39	3,713	0,730	28,31			
	51-65 arası	9	3,756	0,488	27,72			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 11.). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; yaşlarına göre öğretmenlerin LTKDF (Dil, Anlatım ve İmlâ alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($H(2)=0,128, p=0,938$). Buna göre; yaş, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Yaşları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H₀: Yaş gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: En az bir yaş grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 13: “Yaş” değişkenine göre LTKDF (ölçme ve değerlendirme alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	P
Yaş	20-35 arası	8	3,521	0,412	25,31	1,626	2	0,443
	36-50 arası	39	3,462	0,925	27,77			
	51-65 arası	9	3,833	0,433	34,50			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 12). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; yaşlarına göre öğretmenlerin LTKDF (Ölçme ve Değerlendirme boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($H(2)=0,128, p=0,938$). Buna göre; yaş, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme açısından” Değerlendirme ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

-Meslekteki çalışma yılı, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H₀: Meslekteki çalışma yılı gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: En az bir meslekteki çalışma yılı grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 14: “Meslekteki çalışma yılı” değişkenine göre LTKDF puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	P
Meslekteki Çalışma Yılı	1-10 yıl arası	10	3,147	0,534	25,55	1,755	2	0,625
	11-20 yıl arası	17	3,239	1,037	31,79			
	21-30 yıl arası	23	3,282	0,809	28,83			
	31 yıl veya üstü	6	3,029	0,651	22,83			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 13). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; meslekteki çalışma yıllarına göre öğretmenlerin LTKDF puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($H(3)=1,755$, $p=0,625$). Buna göre; meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H_0 : Meslekteki çalışma yılı gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : En az bir meslekteki çalışma yılı grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 15: “Meslekteki çalışma yılı” değişkenine göre LTKDF (fiziksel tasarım alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	p
Meslekteki Çalışma Yılı	1-10 yıl arası	10	3,000	1,155	24,25	2,504	3	0,475
	11-20 yıl arası	17	3,059	1,600	26,38			
	21-30 yıl arası	23	3,609	1,340	32,35			
	31 yıl veya üstü	6	3,167	1,472	26,83			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 14). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; meslekteki çalışma yıllarına göre öğretmenlerin LTKDF (Fiziksel Tasarım alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($H(3)=2,504$,

$p=0,475$). Buna göre; meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H_0 : Meslekteki çalışma yılı gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : En az bir meslekteki çalışma yılı grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 16: “Yaş” değişkenine göre LTDKDF (eğitsel tasarım alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin varyans analizi sonucu

Meslekteki Çalışma Yılı	N	Ortalama	Standart Sapma	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
10 veya altı	10	2,997	0,617	Gruplar	0,454	3	0,151	0,197	0,898
11-20 arası	17	3,137	1,046	Arası					
21-30 arası	23	3,052	0,810	Grup	39,886	52	0,767		
31 veya üstü	6	2,827	0,950	İçi					
Toplam	56	3,044	0,856	Toplam	40,340	55			

Yapılan Varyans analizi sonucunda “Meslekteki Çalışma Yılı” değişkenine göre öğretmenlerin LTDKDF (Eğitsel Tasarım alt boyutu) puan ortalamaları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F(3, 52)=0,197$, $p = 0,898$). Buna göre; meslekteki çalışma yılı öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H_0 : Meslekteki çalışma yılı gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : En az bir meslekteki çalışma yılı grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 17: “Yaş” değişkenine göre LTDKDF (görsel materyal kullanımı alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin varyans analizi sonucu

Meslekteki Çalışma Yılı	N	Ortalama	Standart Sapma	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
10 veya altı	10	3,050	0,665	Gruplar	3,511	3	1,170	1,206	0,317

11-20 arası	17	3,228	1,172	Arası			
21-30 arası	23	3,408	0,977	Grup	50,479	52	0,971
31 veya üstü	6	2,583	0,839	İçi			
Toplam	56	3,201	0,991	Toplam	53,990	55	

Yapılan Varyans analizi sonucunda “Meslekteki Çalışma Yılı” değişkenine göre öğretmenlerin LTKDF (Görsel Materyal Kullanımı alt boyutu) puan ortalamaları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($F(3, 52)=1,206, p = 0,317$). Buna göre; meslekteki çalışma yılı öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımı Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H₀: Meslekteki çalışma yılı gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: En az bir meslekteki çalışma yılı grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 18: “Meslekteki çalışma yılı” değişkenine göre LTKDF (dil, anlatım ve imlâ alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	p
Meslekteki Çalışma Yılı	1-10 yıl arası	10	3,800	0,283	27,85	0,661	3	0,882
	11-20 yıl arası	17	3,706	0,800	29,53			
	21-30 yıl arası	23	3,783	0,690	29,26			
	31 yıl veya üstü	6	3,600	0,438	23,75			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 17). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; meslekteki çalışma yıllarına göre öğretmenlerin LTKDF (Dil, Anlatım ve İmlâ alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($H(3)=0,661, p=0,882$). Buna göre; meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından” Değerlendirme ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- Meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H₀: Meslekteki çalışma yılı gruplarına göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: En az bir meslekteki çalışma yılı grubundaki öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri diğerlerinden farklıdır.

Tablo 19: “Meslekteki çalışma yılı” değişkenine göre LTKDF (ölçme ve değerlendirme alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Kruskal-Wallis Testi sonucu

Değişken	Kategori	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Ki-Kare	sd	P
Meslekteki Çalışma Yılı	1-10 yıl arası	10	3,533	0,414	25,75	3,025	3	0,388
	11-20 yıl arası	17	3,471	1,048	30,29			
	21-30 yıl arası	23	3,464	0,829	25,96			
	31 yıl veya üstü	6	3,944	0,404	37,75			

ANOVA yapılabilmesi için gerekli olan normal dağılım varsayımının sağlanmamasından dolayı bu testin parametrik olmayan karşılığı olarak Kruskal-Wallis testi yapılmıştır (Tablo 18). Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda; meslekteki çalışma yıllarına göre öğretmenlerin LTKDF (Ölçme ve Değerlendirme alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($H(3)=0,661$, $p=0,882$). Buna göre; meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- *Mezun Olduğu Bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?*

H₀: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 20: “Mezun olunan bölüm” değişkenine göre LTKDF puan ortalamalarına ilişkin bağımsız örneklem t Testi sonuçları tablosu

Değişken	Mezun Olunan Bölüm	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
Mezun Olunan Bölüm	Tarih	41	3,212	0,836	-0,082	54	0,935
	Tarih Öğretmenliği	15	3,233	0,787			

Yapılan Bağımsız Örneklem t-testi sonucunda mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin LTKDF puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. ($t_{54}=-0,082$, $p =$

0,935) (Tablo 19). Buna göre; mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- *Mezun Olduğu Bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?*

H₀: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 21: “Mezun olunan bölüm” değişkenine göre LTKDF (fiziksel tasarım alt boyutu) puanları Rank ortalamalarına ait Mann-Whitney Testi sonuçları tablosu

Değişken	Mezun Olunan Bölüm	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Rank Toplamı	Mann-Whitney U	P
Mezun Olunan Bölüm	Tarih	41	3,342	1,371	29,04	1190,5	285,5	0,672
	Tarih Öğretmenliği	15	3,133	1,506	27,03	405,5		

Normallik varsayımı sağlanmadığı için Bağımsız Örneklem t-testi yerine Mann-Whitney testi tercih edilmiştir (Tablo 20). Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin LTKDF (Fiziksel Tasarım alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($U=285,5, p=0,672$). Buna göre; mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

-*Mezun Olduğu Bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?*

H₀: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 22: “Mezun olunan bölüm” değişkenine göre LTKDF (eğitsel tasarım alt boyutu) puanları Rank ortalamalarına ait Mann-Whitney Testi sonuçları Tablosu

Değişken	Mezun Olunan Bölüm	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Rank Toplamı	Mann-Whitney U	P
Mezun Olunan Bölüm	Tarih	41	3,024	0,874	27,90	1144	283	0,650
	Tarih Öğretmenliği	15	3,099	0,834	30,13	452		

Normallik varsayımı sağlanmadığı için Bağımsız Örneklem t-testi yerine Mann-Whitney testi tercih edilmiştir (Tablo 21). Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin LTKDF (Eğitsel Tasarım alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($U=283$, $p=0,650$). Buna göre; mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- *Mezun Olduğu Bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?*

H_0 : Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 23: “Mezun olunan bölüm” değişkenine göre LTKDF (görsel materyal kullanımı alt boyutu) puan ortalamalarına ilişkin Bağımsız Örneklem t Testi sonuçları tablosu

Değişken	Mezun Olunan Bölüm	N	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	P
Mezun Olunan Bölüm	Tarih	41	3,195	1,050	-0,071	54	0,943
	Tarih Öğretmenliği	15	3,217	0,839			

Yapılan Bağımsız Örneklem t-testi sonucunda mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin LTKDF (Görsel Materyal Kullanımı alt boyutu) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($t_{54}=-0,071$, $p = 0,943$) (Tablo 22). Buna göre; mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- *Mezun Olduğu Bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?*

H_0 : Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H_1 : Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 24: “Mezun olunan bölüm” değişkenine göre LTKDF (dil, anlatım ve imlâ alt boyutu) puanları Rank ortalamalarına ait Mann-Whitney Testi sonuçları tablosu

Değişken	Mezun Olunan Bölüm	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Rank Toplamı	Mann-Whitney U	P
Mezun Olunan Bölüm	Tarih	41	3,693	0,628	27,18	1114,50	253,5	0,311
	Tarih Öğretmenliği	15	3,880	0,680	32,10	481,50		

Normallik varsayımı sağlanmadığı için Bağımsız Örneklem t-testi yerine Mann-Whitney testi tercih edilmiştir (Tablo 23). Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin LTDKDF (Dil, Anlatım ve İmlâ alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($U=253,5$, $p=0,311$). Buna göre; mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Dil, Anlatım ve İmlâ Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

-Mezun Olduğu Bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör müdür?

H₀: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark yoktur.

H₁: Mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeyleri arasında fark vardır.

Tablo 25: “Mezun olunan bölüm” değişkenine göre LTDKDF (ölçme ve değerlendirme alt boyutu) puanları Rank ortalamalarına ait Mann-Whitney Testi sonuçları tablosu

Değişken	Mezun Olunan Bölüm	N	Ortalama	Standart Sapma	Rank Ortalaması	Rank Toplamı	Mann-Whitney U	p
Mezun Olunan Bölüm	Tarih	41	3,577	0,823	30,21	1238,5		
	Tarih Öğretmenliği	15	3,400	0,791	23,83	357,5	237,5	0,192

Normallik varsayımı sağlanmadığı için Bağımsız Örneklem t-testi yerine Mann-Whitney testi tercih edilmiştir (Tablo 24). Yapılan Mann-Whitney testi sonucunda mezun oldukları bölümlere göre öğretmenlerin LTDKDF (Ölçme ve Değerlendirme alt boyutu) puan rank ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır ($U=237,5$, $p=0,192$). Buna göre; mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Ölçme ve Değerlendirme Açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

3. Tartışma ve sonuçlar

Araştırmada, öğretmenlerin maddelere verdikleri tepkilere göre 10. sınıf için “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formu” nun güvenilirlik katsayısının $\alpha = 0,982$ çıktığı görülmüştür. Buna göre bu formun, 10. sınıf için “Lise tarih ders kitaplarının değerlendirilmesi” konusunda öğretmenler üzerinde de güvenilir bir araç olduğu görülmüştür. Ayrıca bu aracın alt boyutlarına ait güvenilirlik katsayıları da sırasıyla; “Fiziksel Tasarım” boyutu için $\alpha = 1,000$, “Eğitsel Tasarım” boyutu için $\alpha = 0,974$, “Görsel Materyal Kullanımı” boyutu için $\alpha = 0,937$, “Dil, Anlatım ve İmlâ” boyutu için $\alpha = 0,749$ ve “Ölçme ve Değerlendirme” boyutu için $\alpha = 0,896$ olduğu görülmüştür.

LTDKDF puanlarına bakıldığında öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarını ile ilgili genel olarak olumlu bir tutuma ($\bar{X} = 3,21$, $s = 0,83$) sahip oldukları görülmüştür. Aynı zamanda LTDKDF' nin her bir alt boyutunun puanlarına bakıldığında da aynı durumun geçerli olduğu görülmüştür. Buna ek olarak öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitapları ile ilgili olarak en yüksek olumlu tutumu "Dil,

Anlatım ve İmlâ” alt boyutunda gösterdikleri ($\bar{X} = 3,74$, $s=0,64$) de görülmüştür. Buna karşın; diğer boyutlara göre öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitapları ile ilgili olarak daha düşük düzeyde olumlu tutum sahibi oldukları boyutun da “Eğitsel Tasarım” alt boyutu ($\bar{X} = 3,04$, $s=0,86$) olduğu görülmüştür.

LTDKDF puanları ile ilgili tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarının "Değerlendirme sorularının farklı türlerden oluşması (çoktan seçmeli, eşleştirme, boşluk doldurma, açık uçlu, doğru-yanlış, bulmaca vd.)" konusunda yüksek düzeyde olumlu görüş ($\bar{X} = 4,05$, $s=0,883$) sahibi oldukları görülmüştür. Benzer şekilde öğretmenler, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarında " Öğrencilerin yaşına ve kişisel özelliklerine uygun dil ve cümle yapısı kullanıldığı" konusunda ($\bar{X} = 3,98$, $s=0,134$) ve "Ders kitaplarının imlâ ve dil bilgisi kurallarına uygunluğu" konusunda ($\bar{X} = 3,93$, $s=0,931$) olumlu görüş bildirmişlerdir.

LTDKDF puanları ile ilgili tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde öğretmenlerin, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarının "Öğrencilere karşılaştırmalı bir bakış açısı kazandırmakta" olduğu konusunda olumlu görüşe ($\bar{X} = 2,61$, $s=1,039$) sahip olmadıkları da görülmüştür. Buna benzer şekilde öğretmenler, 10. sınıf Lise Tarih Ders Kitaplarında "Tarihsel olayların o olayları yaşamış kişilerin aktarımlarıyla sunulması" konusunda ($\bar{X} = 2,75$, $s=1,195$) ve " Ders kitabının öğrencilerin birinci ve ikinci elden kaynakları kullanacağı etkinlikler sunarak tarihçilik becerilerini geliştirmekte" olduğu konusunda ($\bar{X} = 2,77$, $s=1,221$) olumlu görüşe sahip olmadıkları da görülmüştür.

Araştırmada yaşın öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde her bir alt boyutuna göre etkili bir faktör olup olmadığı araştırılmıştır. Analizler sonucunda yaş, öğretmenlerin 10. sınıf

- “Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- “Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- “Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- “Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır

- “Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme açısından Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

Buna ek olarak yaşın öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde alt boyut ayrımı yapmaksızın etkili bir faktör olup olmadığı da araştırılmıştır. Analizler sonucunda, yaşın öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde (alt boyut ayrımı yapmaksızın) etkili bir faktör olmadığı da görülmüştür.

Elde edilen bu sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür: Yaş, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde her bir alt boyutu da dâhil olmak üzere etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

Araştırmada "meslekteki çalışma yıllarının öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde her bir alt boyutuna göre etkili bir faktör olup olmadığı da araştırılmıştır. Analizler sonucunda meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ açısından Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme açısından Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

Buna ek olarak meslekteki çalışma yıllarının öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde alt boyut ayrımı yapmaksızın etkili bir faktör olup olmadığı da araştırılmıştır. Analizler sonucunda, meslekteki çalışma yıllarının öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde (alt boyut ayrımı yapmaksızın) etkili bir faktör olmadığı da görülmüştür.

Elde edilen bu sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür: Meslekteki çalışma yılları, öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde her bir alt boyutu da dâhil olmak üzere etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

Araştırmada mezun oldukları bölümün ("Tarih Bölümü" veya "Tarih Öğretmenliği Bölümü") öğretmenlerin 10. sınıf "Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde her bir alt boyutuna göre etkili bir faktör olup olmadığı araştırılmıştır. Analizler sonucunda mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. Sınıf:

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Fiziksel Tasarımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Eğitsel Tasarımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Görsel Materyal Kullanımlarını Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Dil, Anlatım ve İmlâ açısından Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

- "Lise Tarih Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme açısından Değerlendirme" ye yönelik tutum düzeylerinde etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

Buna ek olarak mezun oldukları bölümün öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde alt boyut ayrımı yapmaksızın etkili bir faktör olup olmadığı da araştırılmıştır. Analizler sonucunda, mezun oldukları bölümün öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde (alt boyut ayrımı yapmaksızın) etkili bir faktör olmadığı da görülmüştür.

Elde edilen bu sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür: Mezun oldukları bölüm, öğretmenlerin 10. sınıf “Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme” ye yönelik tutum düzeylerinde her bir alt boyutu da dâhil olmak üzere etkili bir faktör olarak bulunmamıştır.

4. Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı’na öneriler

- Ders kitapları güncellenmeden önce öğretmenlerce zümre toplantılarından gelen önerilerinin dikkate alınması öğretmen görüşlerinin uygulamaya yansıtılması açısından yararlı olacaktır.
- Tarih ders kitaplarının okul türlerine göre farklı yazılması hem öğrenciyi hem öğretmeni rahatlatacaktır.
- Kitapların içeriğinin hazırlanması sırasında kronolojik sıranın takip edilmesi kitabın anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.
- Kitapların içinde gereksiz konu tekrarlarının çıkarılması zaman kaybını azaltacaktır.
- Üniteler düzenlenirken konu bütünlüğünün korunması anlaşılmayı kolaylaştıracaktır.
- Sayfa alt kısımlarında konunun işlendiği zamana ait dünyadaki önemli olayları gösteren bir zaman şeridi koyulması öğrencilerin daha geniş bir tarihsel perspektif kazanmalarını sağlayacaktır.
- Türk tarihiyle ilgili üniteler işlenirken ünite sonuna aynı dönemde dünya tarihinde meydana gelen önemli gelişmeleri özetleyen bir metin koyulması öğrencilerin karşılaştırmalı gelişmeleri takip edebilmelerini sağlayacaktır.
- Kullanılan terim ve kavramların anlamlarını açıklayan kutucukların ilave edilmesi öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.
- Ülke çapında yapılacak araştırmalar için Milli Eğitim Bakanlığı’nın koyduğu bürokratik işlemlerin azaltılıp kolaylaştırılması yapılan araştırma sayısını arttıracak, daha sağlıklı sonuçların alınmasını sağlayacaktır.

Alan araştırmacılarına öneriler

- Alanda çalışanların görüş alışverişinde bulunabilecekleri bilimsel platformlar oluşturulmalıdır.
- Alana yönelik çalışma sayısının artırılması gerekmektedir.

- Yapılan çalışmaların uygulama makamı olan Milli Eğitim Bakanlığı'na mutlaka iletilmesi gerekmektedir.
- Kullanılan örneklem sayısını geniş tutmak gerekmektedir.
- Yurt dışında hazırlanmış nitelikli ders kitaplarının incelenmesi karşılaştırma için yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Akbaba, B. (2013). Lise Tarih Ders Kitaplarını Değerlendirme Formunun Geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 26-41.
- Bayram, N. (2017). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi (6 b.)*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Berat, G. Candan, A. S. (2022). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ortaokul Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarına İlişkin Görüşleri (Karabük Örneği). *ABAD*, 5(10), 513-531.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (3 b.)*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N. (2003). Öğretimde Ders Kitaplarının Yeri ve Önemi. der. N. Hayta içinde, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Tarih 9-12 (s. 1-32)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güriş, S. ve Astar, M. (2015). *Bilimsel Araştırmalarda SPSS ile İstatistik*. İstanbul: DER Yayınları.
- Kılıç, D. (2005). Ders Kitabının Öğrenmedeki Yeri. der. Ö. Demirel ve K. Kiroğlu içinde, *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi (s. 37-50)*. Ankara: Öğreti Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Ortaöğretim Tarih Dersi (9, 10 ve 11. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Pingel, F. (2003). Ders Kitaplarını Araştırma ve Düzenleme Rehberi. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Şahin, M. ve Köksal, H. (2003). Tarih Ders Kitapları ve Tarihin Mantığı. der. N. Hayta içinde, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Tarih 9-12 (s. 53-96)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tertemiz, N., Ercan, L. ve Kuyubaşı, Y. (2004). Ders Kitabı ve Eğitimdeki Önemi. der. L. Küçükahmet içinde, *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu (s. 34-66)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- UNESCO. (2021). *Uluslararası Anlayış, İşbirliği ve Barış için Eğitim ile İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerle İlgili Eğitime İlişkin Tavsiye Kararı*. UNESCO Türkiye Millî Komisyonu: <https://www.unesco.org.tr/Pages/504/194/> adresinden alındı (Erişim: 2.7.2021).